

Hlevi so malokedaj takošni, kakor bi imeli biti, da bi govedarjem bilo delo polajšano. Prav sitno za hlapce in dekline je, če stojijo živali z glavami proti steni. Sedaj je strežniku vselej težko k jaslim zahajati, ker mora med živali stopati z zeleno krmo ali senom v rokah, ali z vedricam obložen, od repov živalskih tepen; zlasti nestrpljive so krave med polaganjem, da mu uže sproti krmo z rok lovijo. Jasli je težko snažiti in še brez nevarnosti ne, kedar se krave pojajo. Zeló drugače je, če so jasli sredi hleva in stojijo živali z glavami druga proti drugi.

Gnoj kidati je dostikrat prav težavno delo, ker ga morajo iz hleva nositi. Koliko centov morajo tako navadno slabotne ženske zavoljo nepraktično stavljenih hlevov vzdigati in prenašati, to pa še na gnojišče, kjer je malokatera stopinja varna. Kjer hlev ni obrnjen proti severu, ondi je po leti neznosna vročina. Muhe trpinčijo ljudi in živali. In sedaj se kmetovalci čudijo, zakaj jim nobena dekline, noben hlapec pri živini ostati neče. Zeló drugače je v pravilno in praktično stavljenih hlevih. Gnoj se izpod živine potegne na hodišče in potem odpravi na gnojišče, najlože, če je hodišče ravno in dosta široko. Nekateri vlačijo gnoj po teh hodiščih tavun na vlačah, katerim se časih žival, če prav krava, pripreže; gnoj tako odpravljajo zeló lahko na odločeni prostor na gnojišči. Pitne vode bi moralo biti zmiraj dovolj. Kjer voda po cevéh priteka, jo lahko zbirajo sredi dvorišča, od koder jo čestokrat v hlev nositi morajo.

Marsikateri meščan očita kmetovalcu, zakaj nima pri hiši vrtiča, misleč, da mora povsod biti dovolj prostora in zemljišča, za vrt pa ga ni vselej. Gotovo si tudi kmetič želi zalega vrtiča, toda okoliščine so uže takošne, da željam ni v stanu vstreči. Dalo bi se marsikaj semkaj zapisati. Toda bodi dosta! Povedano pa nam potrjuje resnico, da bi marsikatero posestvo bilo več vredno, če bi gospodarska poslopja bila postavljena boljše „praktično“, kakor so sedaj.

Kako gleštati sadovno drevje jeseni.

V povzdigo sadjarstva na Šlezkem piše nekdo, kar bi tudi moglo nam v spodbudo služiti. Pisatelj pravi: Izmed vsemi kulturnimi strokami kmetovalstva in vrtarstva zahteva in zasluži sadjarstvo posebno marljivega gleštanja in oskrbovanja, ako hočemo, da nam vrlo rodijo sadovna drevesa. Znano pa je in zadnja leta to potrjujejo, kako lepih dohodkov more sadjarstvo donašati ter se je to tudi povdarjalo. Nemčija, zlasti pa naša Šlezija, imate še v tej stroki marsikaj popraviti. V drugih deželah, zlasti v sosedni Avstriji, sadjarstvo močno napreduje in daje ogromnih dohodkov. Pri nas storijo manje za sadjarstvo.

Kdor hoče, da mu drevesa sadovno vrlo rodijo, ta mora uže jeseni jih dobro gleštati. Tako bi sedaj jako umestno bilo, če bi sadjarji posekali in iztrebili vse suhe veje, rane gladko izrezali in s katranom poma-

zali, da ondi ne škoduje ne zrak, ne mokrota. Tudi kaže jeseni, a ne spomladi drevesa pomlajevati, to se reče: veje njihove prikrajševati ali prirezovati; to potrjujejo mnogoletne izkušnje. Spomladi to delo ni varno, ker drevesa, zlasti zdrava in polnomočna, dobijo meseca marca ali aprila pomlajena ožig in raka.

Pomlajenja pa potrebuje sedaj uže mnogo naših sadovnih dreves. Osobito sedaj jeseni važno je ono delo, da oslavljenim drevesom pomoremo pognati novih in krepkih vejic. Sedaj imamo tudi najugodnejši čas zabraniti, da nam na stotine in tisoče mladih sadovnih dreves ne pogine za boleznijo, kateri je vzrok prehud mraz, ter tiči v skorji. Sicer bi se moralo po mrazu ali slani oškodovanim drevesom hitro spomladi pomagati. Trebalo bi jim precej oškodovano, mlajše vejevje prikrajšati, vsaj deloma. Tako bi iz nova krepko pognala in zopet lepo in veselo rastla.

Strokovnjaki priporočajo še zmrzneno, bolno skorjo, ki je znotraj rujava, takoj odrezati in rano z mrzlo-tekočim voskom in kravjekom in ilovico pomazati. Tako izvabimo rast nove skorje, kar nam na stotine izgledov potrjuje. Takošna drevesa veselo rastejo, čeravno časih pogrešajo vso skorjo okoli debla. Kjer so to dela opustili, pa še zmrzneno drevo vendar kaže zdravih, žoltih izrastkov, treba pomagati sedaj. Bolno, znotraj rujavo skorjo moramo z nožem gladko do lesa izrezati, rano takoj z mrzlo-tekočim voskom pomazati. Kdor tega ne stori, temu bode čedalje bolj drevo hiralo in naposled se posušilo, ker je skorja strobnela.

Na dalje je treba zemljo po 1·80 metra okrog debla prekopati. To je velike vrednosti. Zrak namreč toplote ne prevaja dalje dobro, a zrak v prekopano zemljo lože prodira in tako zabranjuje tudi mrazu vha-jati. Ob enem je umestno, drevesa do krone pomazati z apnom in krvjo, to pa prav dobro in vestno, kajti svetla, bela barva z apnom pomazanih dreves zabrani, da zimsko solnce ne razgreje drevesa, kar je močno škodljivo. Toplota solnčna namreč vzbudi sok v skorji, kar tudi na lubje vpliva ter je prav občutljivo stori. Navadno pritisne ponoči hud zimski mraz in drevo je po njem oškodovano. To spoznamo na rujavih krastah po skorji na solnčni ali južni strani zbolelega drevesa vsled hude zime. Želeti je, da bi vsi sadjarji to jesen, preden zima pritisne, onih dveh važnih pomočkov in obramb svojim drevesom priredili, zlasti bolehavim, kajti tem škoduje zimski mraz hitreje in hujše, nego zdravim in krepkim.

Konečno bodi še en pomoček omenjen, in ta je gnojenje. Gnojiti pomaga največ zdravim drevesom. Drugače je z drevesi vsled mraza bolnimi; navadno gnojenje njim samo škoduje. Drevesa dobijo prihodnje leto rumeno listje in se posušijo, namesto da bi se ukrepila in ojačila, tudi koreni jim zbolijo.

Dokler drevesa nimajo močnih in krepkih vej, pa zdravega listja, ki dobljeni gnoj podelajo, opasno je gnojiti. Poprej je treba bolehalo drevo pomladiti, da

požene novih in zdravih lesnih izrastkov na drugo leto, in zatem koristi veliko krepka pognojitev.

Drevo bode zatem začelo obilno roditi. Zdravim drevesom gnojiti kaže najbolje meseca julija, avgusta in septembra, to pa z gnojnico. Tako se nadomestijo hranivne snovi, za dozoritev sadja porabljene. Tudi vpliva taka pognojitev, da se sadje lepše razvija.

Bolehava drevesa pa moramo jeseni ali pozimi pomladiti in zatem poleti jim pognojiti.

Po predzadnji zimi se je pokazalo, da so drevesa poprejšnje leto obilno obrodila se posušila, med tem, ko so zraven njih stoječa nerodovitna drevesa ostala zdrava. Vzrok poglobitni utegne biti, da so rodovitna drevesa hranivne snovi, kolikor so jih imela še založenih, vse porabila in tako opešala.

Stregla so torej pomanjkanje hranivnih snovi nadomestiti, kar povzroča živehneje delovanje vseh drevesnih organov.

Takošno delovanje pa drevo nekako vgreje in vsled tega ne more zimskega mraza tako srečno prestati, kakor nerodovitno drevo, ki založenih hranivnih snovi prav vsled nerodovitnosti ni porabilo.

Onim zgoraj omenjenim rodovitnim drevesom bi bili morali po leti dobro pognojiti in zimski mraz bi njim ne bil škodoval. Pomagano bi bilo z gnojnico najlože in najboljo.

Podučne stvari.

Kaj naj bode iz naših hčerk?

(Ne zgrešite tega, so same zlate besede! Vred.)

Na to odgovarja nek ameriški list, kakor piše „Oekonom“, tako-le: „Privoščite svojim hčerkam pravo odgojo in pošteno šolsko izomiko. Učite jih obleko prati, gladiti (peglati), nogavice narejati in popravljati, gumbe (knofe) pravilno prišivati, lastna oblačila krojiti in napravljati ter dobre srajce izdelovati. Učite jih kruh pravilno in dobro peči; pri tem jim pa dopovejte da dobra domača kuhinja v družini veliko stroškov prihrani, katere bilo bi sicer treba ob boleznih za zdravila v lekarnico znositi. Učite jih, da ima dolar 100 centesimov, naš goldinar pa 100 krajcarjev, ter da le taisti v varčnosti napreduje („špara“), kateri manj izdaja nego prejema, da pa vsi taisti, pri katerih stroški dohodke nadkriljujejo, morajo slednjič popolno obožati in na beraško palico priti. Učite in prepričajte jih dalje, da je plačana obleka iz navadnega „katuna“ več vredna, nego svilnata, ako se pa poleg nje v dolgovihi tiči. Dopovejte jim dalje, da je en sam zdrav, okrogel in polni obraz več vreden, nego so vredni petdeseteri nalepotičeni obrazi sicer bledih, bolehavih in hirajočih krasotic. Dopovejte in prepričajte jih, da dobri, trdni in zadosta veliki črevlji tudi k zdravju dosta pripomorejo; in take nositi naj se uže v mladosti privadijo. Privadite jih praktičnega računstva, da bodo pri nakupovanju mogle točno presojati, ali se tudi cena z nakupljenimi rečmi

vjema ali ne, in se ne dale slepariti. Privadite in priučite jih prave samostojnosti, da si bodo mogle in znale tudi same pomagati, si vedile svetovati ter koristno delovati in tudi samim sebi kaj zaupati, to je: se same na svojo izurjenost zanesljivo se zanašati. Dopovejte jim dalje, da je pošten in izurjen rokodelec v svojih navadnih rokavih opasan s predprtom, če bi tudi še niti solda lastnega premoženja ne imel, več vreden, nego celi tucat na videz bogato opravljenih in imenitno oblečenih podnevnih pohajačev in — tatov — dražega časa. Priučite in privadite jih v vsem reda in snage; vadite in urite jih dalje tudi v tem, da umejo svoje prihišne vrte pravilno in koristonosno obdelovati ter jim vcepljuje veselje do proste narave. Vadite jih sploh v vseh onih delih, katera bodo za svoje javno življenje po okoliščinah — potrebovale.

Izomikajte jih, ako imate v to tudi potrebnih sredstev, v glasbi, slikarstvu in drugih umetnostih (velja le gosposkim in meščanskim starišem); pomislite pa, da so to le postranske reči, katere pravemu poklicu poštene ženske niso neobhodno potrebne. Prepričajte jih, da so divje rastoče cvetlice na prostem za vsakega kaj lepe in prijetne, kdor jih temeljito opazuje. Privadite jih navidezni lesk zaničevati ter da, kedar katera „da“ ali „ne“ reče, se to vselej tudi z njenim notraujem prepričanjem popolno vjema in s pravo resnico strinja.

Kedar so enkrat odrastle in si nameravajo zakonski stan izvoliti, dopovejte jim še posebno to, da zakonska sreča ni odvisna od navidezne zunanosti močeve, nego temveč in edino le od njegovega značaja.

Gospôskim dekletam dopovejte, da so peš-sprehodi dosta ceneji in zdravju hasljivejši, nego oni, ki se jim pravi: „na sprehod se peljemo“.

Če ste svojim hčerkam ob enem tudi njih srca blažili in v pravem pomenu besede požlahtnjevali ter jih s strahom božjim napolnili, dosegli ste vse, kar je za njih časno in večno srečo potrebnega. Pravi namen jim je in bode „pošteno gospodinjstvo“; tja tudi spadajo in tam so na svojem mestu.

Ako ste svoje hčerke po tem obrisu izomikali in so vas tudi popolno umela, morete jih, kadar in ko je čas prišel, brez vse skrbi omožiti; ne bodo vam sramote in sivih las delale.

Prava pota srečnemu zakonu znale in vedile bodo si pa z božjo pomočjo uže same potem najti.

Prosto po „Oekonomu“ posnel Venceljnov.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

C. kr. deželno predsedništvo naznanilo je to trgovinski in obrtni zbornici ter jo z ozirom na nje prošnjo povabilo, da gledé na to, koliko stroškov ima nositi za prostore, njih vzdržavanje, snaženje, razsvetljava in kurjavo, oskrbo šolskega sluge in za prvo opravo zavoda s šolskimi klopni, obešali za obleko, umivalniki itd. sporazumno s kranjskim deželnim odborom in mestnim zbo-